

GEITE GODS

gedichten 2013-2023

BART FM DROOG

DM

GEITE GODS

gedichten 2013-2023

BART FM DROOG

DROOG MAGAZINE

EENRUM, 2023

Groningen
om te werken
en te sterven

Colofon

NUR 306

© Bart FM Droog 2023

© Droog Magazine, Eenrum 2023

www.bartfmdroog.com/

www.droog-mag.nl/

Boekingen: www.deschrijverscentrale.nl/auteurs/13758

Fonts op voorplat: *Geite Gods* in Penster Bross Rough; ondertitel
en auteursnaam in Dominican, uitgeverijlogo in Magneto.

Font in lopende tekst: Cambria.

*Dit e-book is mede mogelijk gemaakt door het Nationaal Congres,
in samenwerking met de Belgisch-Nederlandse Conferentie.*

INLEIDING

Tien jaren zijn verstreken na de verschijning van *Zeewaarts*, mijn voorgaande dichtbundel. Tien jaar waarin de Eerste Wereldoorlog, 1914-1918, herdacht werd. Tien jaar waarin ook een nieuwe grote Europese oorlog uitbrak: de Russische aanval op Oekraïne, met direct al, als *collateral damage*, de 298 doden van de MH17. Ruim tien jaar oorlog in Syrië. Tien jaar waarin tienduizenden omkwamen op de Middellandse Zee. Tien jaar, waarin de wereld geteisterd werd door een nieuwe pandemie, bijna precies honderd jaar na de gesel van de Spaanse Griep. Dat alles, en meer, heeft zijn weerslag gevonden in de gedichten in dit boek. Een e-boek, ditmaal.

Waarom? De alom betreurde Menno Wigman gaf daar al in 2001 een antwoord op, met het gedicht 'Misverstand', dat eindigt met deze regels:

*Mijn leven is door poëzie verpest en ook
al wist ik vroeger beter, ik verbeeld me niets*

*wanneer ik met dit hoopje drukwerk vierenzestig
lezers kwel of, erger nog, twee bomen vel.*

(uit de bundel *Zwart als kaviaar*, 2001)

En precies daarom heb ik besloten deze bundeling gedichten niet op papier uit te brengen, maar louter als digitaal boek, gratis te downloaden voor de misschien wel drieënzestig lezers, zonder dat daarvoor geboomte hoeft te sterven.

Bart FM Droog, Eenrum, juni 2023

INHOUDSOPGAVE

7	Slava Ukraini! heroiam slava!
8	Absint-alsem
9	Anyway en toen
11	Doewat, Hengelo 1983
13	Grim Reaper's lullaby
14	Tradities
16	Daar sta ik dan
17	Grafdelver

SOMME EN IJZER, 1914-1918, 2014-2018

18	Villers Bretonneux Military Memorial
19	Obscene steen
20	Joe Strudwick
21	Een misverstand
22	Lauwerenoogst

VAN ZEVELAND TOT NOVGOROD

23	Rood-wit-blauw
24	Eén minuut stilte
25	Geviste en ander zeegedierte
26	Bodemschatting
27	Bij Eenrum, zomer 2020
28	De kater die krater heet
30	Waterwerk I
31	Waterwerk II

- 32 Beverstreven
- 33 De twist der erwtenplukkers
- 34 Schateren over Zeeland
- 35 Angelslo 1966
- 36 Groninger specialiteiten
- 37 Zoveel meer
- 38 I:M: Eddy Koekkoek (toespraak)
- 39 Voor Eddy en Rutger
- 40 Fuck I.S.
- 41 Dagen van bedrog
- 42 Novgorod

2020-2021 – CORONA EN ANDERE MISÈRE

- 43 Met Baudet uit badderen
- 44 Vier jaar cashen
- 45 Mijn slavernijverleden
- 46 Poëzie vertalen is een vak-idioten!
- 47 Wat zou het heerlijk zijn...
- 48 Haagse zelfreflectie
- 49 Over UFO's en UAP's
- 50 Kerstmis 1984/2021
- 51 Exit 2021

2022 – OORLOG

- 52 Wat te doen in 2022?
- 53 Homogenezingzang

54	De zeven vinkjes
55	Geite Gods (Poetins ochtendgebed)
56	Belastingaangifte in polderland
57	Stem!
58	Opa wordt oud
59	Hoe de Moskva naar de kloten ging
60	Aan de helden van Marioepol
61	Bloedzomer in de Donbas
62	What have we got?

2023

63	Poperinge-Ieper-Bakmut
64	De brug
65	Onze lijken worden oud

ANDERMANS WERKEN, DE VERTALINGEN

66	Saxnot Fosite – Win Frisa swerda spreka
67	– Toen Friese zwaarden spraken
68	Edward Thomas – The Owl
69	– De uil
70	Martin Niemöller – Als die Nazis...
71	– Toen de nazi's...

VERANTWOORDING, DANK EN RECLAME

72	Verantwoording en dankwoord
77	Reclame

SLAVA UKRAINI! HEROIAM SLAVA!

En opeens moest ik denken aan 1672
het jaar waarin bloeddorstige buren
het jonge Nederland overrompelden
brandende dorpen, belegerde steden

als door een wonder hielden ze stand
de burgers die onze voorouders waren
en zo spreken wij de taal van ons hart
niet Frans, Engels of een Duits dialect

nu springen we door de tijd, naar 1991
toen volkeren hun identiteit herkregen
en Oekraïne vrij werd uit het Sovjetjuk
op 24 augustus herrees het blauwgeel

door naar 2022, na zes maanden oorlog
na negenduizend omgekomen soldaten
en burgers ook, een veelvoud daarvan
wappert het trotse vaandel fier en ferm

en ook hier geldt: ze komen er niet door
ze krijgen vrije mensen er nooit onder,
leaver dea as slaef, liever dood dan slaaf
slava Ukraini! heroiam slava!

(2022)

ABSINT-ALSEM

Groen interesseert me geen zier
behalve planten bestemd voor bier
of ander drankvertier, nevelvocht
dat uit Alpen klotst, in mythe baadt

bij het marcheren in woestijnen
en in loopgravendrek baat, ah!
absint - de verte fee - gedwee
uit het glas m'n mond inspringt

met klodders ijs en sprankelend
Spa-bruis (of rood - zo u wil)
en dan in dit peinzend brein

het denken staakt, de zinnen laaft
en vrede geeft als gekte praat.

(2013)

ANYWAY EN TOEN

voor Andy Fierens en Gert Vlok Nel

Anyway en toen stapten we in een Boeing
de lucht was droog en we vlogen hoog
door een Libische nacht, we zagen hoe
lantaarnstraten de woestijn doorstaken

anyway en toen brak het noodweer uit
maar we vlogen hoog, de lucht bleef droog
en onder wolken flitsten bliksemschichten
ze bloeiden tot gloeiende schotels, zo mooi

anyway en toen brak de dag en ik schouwde
over wouden, waar Pa eens in sjouwde
ja, het was 1971 en ik was vijf en trots
in kleurig tropenhemd op de kleuterschool

anyway en toen zetten we de landing in
en ik kwam in het land van de bebaarde bard
van braai en wijn die je de bek in gulpt
en van sterrenpracht zo mooi, zo mooi,

anyway en toen sloeg ik m'n ogen open
staarde over golfbeplate sloppenwijken
die van het vliegveld oostwaarts strijken
zag pick-ups dagloners naar velden rijden

anyway en toen werd er geklonken
beschonken zijn we verder getrokken
en we bralden 'Sarie Marais' in een brik
Volkswagen Beetle geheten, vergeten hoe -

anyway en toen was er die vrouw
en ze was mooi zo mooi, we vreeën
onder het Zuiderkruis bij die farm
sliepen we de nachtkou tot warmte weg

anyway en toen scheen de zon weer
we moesten verder, de bergen in
waar Andy een stuwmeer vol zweette
we gleden in hitte naar beneden

anyway en toen belandden we bij een bar
waar Gertjie zat en we spraken wat
althans dat herinnerden we ons zo
een jaar later, in Rotterdam waar -

anyway en toen ging de zon weer op
net als een vliegtuig en we vlogen
van zomer naar winter en sneeuw
en deden bij Brussel ons ding.

(2011)

DOETWAT, HENGELO 1983

Dit zijn wij, zeventien en op drift geslagen
jong en onbezonnen, aangespoeld
in een provinciestedje, waar het ons
tegen allen en het gezag in het bijzonder is

fuck, wat weten we nog van niets
en wat zijn we zelfverzekerd, wij
sauerkraut en kroketten etende punks
die nog dronken worden van bier

en dan zat pogoën in een tent op een veld
terwijl regen bij bakken uit de hemel valt
en bliksemflitsen de hemel verscheuren
en ik uitroep dat ik toch van jou hou

maar jij bent alweer verdwenen in de nacht
met een knul terwijl ik me misselijk blow
en huil om al die jaren die wij gaan missen
omdat jij wil rollebollen met god weet wie

en ik zwaai en ik draai en ik zweef, dans
en vergeet dat morgen de bommen vallen
de aarde in tweeën breekt en ik altijd
weer naast iemand anders zal ontwaken

om dan, veertig jaar later, terug te kijken
de meiden en jongens van toen te zien
zij, die voor altijd verdwenen zijn
en de tijd die ons nog gegeven is.

(2021)

GRIM REAPER'S LULLABY

Draai dit wiel, rond en rond, waai en maai
rond en rond, draai en waai, maai en waai
zwaai de zeis, oogst het vlees, draai en maai
hijg de tijd, knevel de knekels, maai en waai

zaai de wind, jaag de storm op en op
de aarde rond en rond de zon en rond
dit wiel en draai en zwaai de zeis tot maai
van vlees en stront en bloed en waai en waai

Draai dit wiel, rond en rond, waai en maai
rond en rond, draai en waai, maai en waai
zwaai de zeis, oogst het vlees, draai en maai
hijg de tijd, knevel de knekels, maai en waai..

(2014)

TRADICIONES / TRADITIES

In Spanje, dat land onder Frankrijk
waar Franco Basken liet wurgen
en Spanjolen – heel traditioneel – lansen
in flanken van stieren plantten

'olé'-roepend Islamieten onthoofden
en schepen naar Amerika zeilden
vol pastoors, soldaten en bacillen
om godsvruchtig vrouwen te smoren

Ja, España dat legers noordwaarts zond
met musketten en hellebaarden
alsmede Balthasar Gerards, die uit-
eindelijk gevierendeeld eindigde

want tradities dienen behouden

óók in het land van brekende dijken
waar katten geknuppeld, snot gepulkt
onder stoelen en met hagel beschoten
hazen geplet op 's rijkswegen rusten

waar van levende palingen het vel
werd gerukt, onder gejuich van volk
dat zich vergaarde in gericht, graag
heksen woog, verdronk en verbrandde

*wat erg raar is want ieder weet
dat natte mens erg moeilijk fikt*

maar kil is ons hart en muf ons brein
de huid is wit en zwart is slaaf
kindervreugd op bisschopsschoot
traditiegetrouw – tot in de dood.

(2014)

DAAR STA IK DAN

Twee jaar later, in de sneeuw
in dit zwartbebloede bodemland
op het spoor dat leven brengt en nekt
poseer ik, maar in m'n kop maalt dit:

*op 13 april 2011 sloeg S. te Baflo
Renske Hekman de hersens in
kort daarna doodde hij bij het spoor
hoofdagent Dick Haveman*

nog later zie ik mezelf dan staan
aarzelend ijdel in de kou, terwijl
in m'n vleesbedekte schedel grijs
hersenvocht door de cellen klotst

en ik gruw van mezelf en vooral
van dit mensenhatende perron
dat Bafloër Joden, de Godlinzer agent
en talloze wanhopigen vrat

geselwinden tarten de ogen
en in me groeit de angst
dat van alle plaatsen juist hier
de duivel tussen bielsen huist.

(2013)

GRAFDELVER

Zo leg ik hen in hun graf
zij aan zij, uit lege aarde
staren hun dode ogen op
gebroken blikken zwijgen

elk jaar een eigen vak, twee
rijen drie maal vier restanten
plus open ruimte voor hen die
nog ongevonden stierven

het dodenveld reikt ver, er
schuilen stenen in de wolken
hier is geen ontkomen aan, ik
plaats zerken, kerf de namen

graaf geulen voor de doden
voor hen die vandaag sterven gaan
voor mezelf, als ik morgen ga
voor hen, die na ons komen.

(2012)

VILLERS BRETONNEUX MILITARY MEMORIAL

And the band played Waltzing Matilda...

Van soldaat Herbert George, vermist sinds 25 juli 1915
tot kapitein Archibald Corbett, die in deze contreien
in de nacht van 25 op 26 juni 1920 ophield te bestaan

crepeerden op de velden van de Somme mannen
uit Australië tienduizend negenhonderd tachtig en twee
verdwenen, vermist, geen graf om bij te rouwen

en de maan draaide om de aarde en de aarde om de zon
en de zon suisde door de kosmos, botten kwamen boven
en soms, heel soms, werden beenderen benoemd

een zerk gegraveerd, voorzien van een naam
die getuigt van tijden van modder en waan
van jongens die moesten sterven voor god weet wat -

we will remember them

(2013)

OBSCENE STEEN

Wat is het doel van deze obscene steen
die het nummer van een divisie draagt
en de namen van de stakkers verzwijgt
die hier stierven in drek en schervenstorm

zonder enige notie

van de generaals met hun stafkaarten
in kasteeltjes zich lavend aan wijn
ruziënd met politici in *Blighty*
over hoeveel doden tien *yards* kosten mag

zonder enige notie

van de mannen en hun angsten, hun geliefden
uit het groene land van ver over zee
zij stierven hier in Vlaamse drek – herdenk
hun levens, vergeet deze obscene steen.

(2018)

JOE STRUDWICK

(Dorking, 14 februari 1900 – nabij Ieper, 14 januari 1916)

Hier lig je dan knaap, als een van de velen
verzwolgen in moddervelden, kapotgereten
door explosiegeweld, opgeslokt in beenderenklei
kapotgemaakt ter wille van –

Eénentwintig van vijftien, ruim honderd van zestien
driehonderd maal twee en twaalf van zeventien jaar
hoeveel van jullie weten hun graf, *forever young?*
zo wrang, *so wrong*.

(2018)

EEN MISVERVERSTAND

We staan aan een graf, zoals hier velen zijn
de ingebeitelde leeftijd maakt het verschil
hier rust, zo wil de legende, een knaap van veertien
John Condon, de jongste Britse gesneuvelde

één van de zesenzeftig van die leeftijd
die omwille van *God, King and Country*
tijdens de Grote Oorlog gehoor gaven aan
het ingestampte *theirs but to do and die*

maar was hij het, die men hier hergroef?
de maren gaan: het is zijn broer Patrick
of een onbekende, of -

beter zwijgen, niemand vertellen dat
de dertienjarige Redan Sydney Jeffries
lost at sea in oktober 1917 toch echt
met de macabere eer mag strijken

*aperpo, in Frankrijk bleven qua Brit en Afrikaan
twee van veertien, Harrie Keates en David Ross
de zeven zeeën vraten aan dit slag knapen
nog eens tweemaal twintig en een*

(2018)

LAUWERENOOGST

“De gedenktekens voor Australische eenheden zijn opgericht op de plaats waar die divisies het meeste lauweren hebben geoogst” – tekst uit slagveldgids

Vertel me, wat zijn de lauweren die een divisie oogst?
zijn dat de kransen die Magere Hein uitreikt
bij het feestgedruis in het hoofdkwartier
na een dag van vlijtig mensen vellen?

vertel me, waar zijn de generaals gebleven?
hier liggen ze niet; ik zie vooral soldaten,
korporaals en sergeanten, met hier en daar
wat beenderdelen van een verdwaalde luitenant

vertel me, waarom zijn die mannen hier gestorven?
vertel me ook: wie zijn hier nog steeds vermist?
vertel me, hoeveel Duitsers zijn hier verdwenen?
vertel me, wat werd hier nu echt geoogst?

(2018)

ROOD-WIT-BLAUW

Nic Droog, 24 jaar, is verdwenen nadat hij in 1943 in hartje Berlijn protesteerde tegen het hijsen van de verkeerde vlag, die van de NSB

Nic Droog, vermist sinds maart 1945 was de broer van onze vaders en moeders de oom die we nooit mochten kennen omdat hij maar één vlag erkende

die van het vertrouwde rood-wit-blauw hij spuugde op het oranje-blanje-bleu en zou ook vandaag zijn leven wagen tegen de schandvlag van het trekkertuig

(2022)

ÉÉN MINUUT STILTE

Voor hen die bleven op zee
voor hen die verdwenen in de lucht
voor hen die in bommenregens vergingen

voor hen die in treinen werden afgevoerd
voor hen die vochten en niet opstonden
voor hen die als slaven zijn vermorzeld

voor hen die verhongerden in de steden
voor hen die verdronken in de polders
voor hen die crepeerden in de tropen

voor hen die niet konden ontkomen
voor hen die afmarcheerden naar de hel
voor hen die op wegen werden gemitailleerd

voor hen die voor de lopen stonden
voor hen die het vrije woord verspreidden
voor hen die wilden leven en leven laten

voor hen en voor allen die aan ze denken.

(4 mei 2021)

GEVISTE EN ANDER ZEEGEDIERTE

zeer vrij naar 'Sterfbed' van Jean Pierre Rawie

Braad makreel elft, zeekat oester haring
sidderaal zaagrog zeebaars tonijn bakvis
zeenaald pieterman, geep schar mul ansjovis
leng zalm haai zeeprik sardine wijting

kabeljauw rolmops poon zeewolf pijlinktvis
scheermes gamba krab dorade paling
mossel garnaal, kreeft zeeduivel spiering
heek kril *ribi* zeenaald harder kogelvis

sprot koolvis octopus bot sidderrog
zeehond griet schelvis mureen houting maanvis
tsunami, walvis, boorplatform, zonnevis

zeemeermin narwal zaagvis stekelrog
zeevrucht koraal, opel astra en schelvis
schol tong, dolfijn drenkeling borrelrog.

(2013)

BODEMSCHATTING

Wie de aarde op waarde schat
weet dat wat gewonnen wordt
ergens ook verloren gaat, geen

stof kan gedolven zonder golven
de grond zal splijten de geesten
verblind door blinkend goud

drijven boren dieper en dieper
pompen bodem tot giga gaping
zo verbouwen we huizen tot gruis.

(2014)

BIJ EENRUM, ZOMER 2020

Hoor een wolf huilen
en honden blaffen
daarbuiten, iets
van het dorp vandaan

terwijl het virus raast
branden woeden
en een revolutie brouwt
bij Minsk, waar ik eens was

de lucht is zuiverder, nu
maar onheil neigt, hitte
teistert de velden
naakt ligt het land.

(2020)

DE KATER DIE KRATER HEET

Dit zijn de achterste landen
de randen van het graasgebied
waar voor eeuwen schapen
en paarden naar elkaar staarden

waar heide zich scheidde van gras
en het hooi tot heil van koeien
door zingende boeren gemaaid
op karren verladen werd, eens

vóór mannen met passers
in grond gingen roeren
en luisterden naar echo's
die wezen op goud

toen kwam er een dag
dat iemand iets dacht
en dat iemand besloot
dat hier moest geboord

dus rukken machines aan
rijten rupsbanden gras tot moes
lossen vrachtwagens hun last
klotst koffie in keten

blauwe laslichten vlammen
stalen staketsels torenen op
vol kettingen en kabels, ras
volgen stampende buizen, snel

bonken boren de grond aan gort
vreet diamant steenlaag tot modder
dieper en dieper, dieper dan diepst
tot de globe gaat morren, dof gerommel

roffelt en een woedende planeet
doet de aarde zwalpen, modderkluiten
spuiten fluitend omhoog, in doodsangst
haasten beesten en mensen zich weg

dan klapt de aarde haar kaken open
en schrokt gillend het torenhoog staal
haar krochten in, nog maandenlang
braakt ze fonteinen van zand, water en gas

tot ze door tonnen cement kalmeert
indommelt en de trotse toren verteert
die in haar gebutste moederschoot rust
onder de kater die krater heet.

(2015)

WATERWERK I

Voor Annika Slot (1972-2014)

De rivier stroomt naar zee
en Annika danst in de nacht
duizenden schouwen toe
geen ziet het tranendal.

(2014)

WATERWERK II

Dat is mijn waterland
dit is mijn bottenzak
dat is mijn lijkenstrand
dit is mijn dijkenpak.

(2014)

BEVERSTREVEN

Vroeger, toen alles nog overzichtelijk was
ontsprongen rivieren in bergen, uit bronnen
of gletsjers, hoog boven zee, het stromen
van water helder zwaartekrachtwerk

later, toen ik landschappen leerde lezen
en op kaarten wateren zag vertakken
bleek er meer te zijn; een rivier loopt
waar weerstand overwonnen wordt

de wateren geven en nemen, liefdes
en kadavers, vreugde en tranen
vruchtbare grond en chemische zooi
ook weggeslagen dijken, kerkbezoek

dit al leidt tot ons beverstreven
van knagen aan palen, tot bijten
in vel en slaan met de staarten
voortplanting in drassig deingebied.

(2017)

DE TWIST DER ERWTENPLUKKERS

En zo geschiedde het in 1931
dat onder de rook van Tholen
in het volle zicht op Zeeland
de twist der erwtenplukkers uitbrak

toen baas K. en plukker R. bakkeleiden
over het wezen der peulvruchten
de zin van God en het doel van groen
als dat rond en niet vierkant is

daar beneden in de Auvergnepolder
brak toen de pleuris uit, een mes
werd getrokken, flitste in zonnegloed
schuimbekkend bewoog zich knecht J.

R. zeeg uit vele wonden bloedend ineen
de door de dokter Ensink ingeseinde kapelaan
kon hem gelukkig nog voorzien van
de heilige sacramenten der stervenden.

(2017)

SCHATEREN OVER ZEELAND

Neem deze hand vol zout zand
dit stukje strand in m'n hand
dit stukje kant van Zeeland
dit stukje Zoutelands zand

neem deze hand vol water
deze slok ondrinkbaar vocht
dit nat aan zee onttrokken
dit Zoutelandse water

spreid je armen op het strand
kus de zon, de zee, de wind
adem het zilt, hoor meeuwen
schateren over Zeeland.

(2017)

ANGELSLO 1966

Hier stond mijn wieg, hier begon mijn wereld
in Angelslo, aan de Statenweg waar vooruitgang
met sloopkogels het buurtschap verwoestte
en bulldozers houtwallen tot bouwgrond pletten

toch, we speelden nog onder oude bomen
ravotten in parken van verdwenen kastelen
beklommen zonder ons te bekommeren
de rotsblokken die hunebedden heten

en elke zondag galmden de klokken, trokken
ouders met kinderscharen naar hun bakens
dat was nog vóór mensen de maan betraanden
in de tijd van zwart-wit, fabeltjes en Vietnam.

(2016)

GRONINGER SPECIALITEITEN

Kom hier, dan zal ik het bloedbrood
uit je mond vreten, fieterknutten
in je kanis drukken, eierballen
uit je oren trekken, je buik

stuffen met spekdikke stip
je ranstenen in mous soppen
ondersteboven met hoofden
in Hooghoudtkruiken gestoken

onze rolpensen stevig gevuld
met worst - droog, lever en boeren
gefrituurde boterhammen met kaas
en dan hossen, alles onderkotsen

net als vroeger, in de Peperstraat
en je zoenen, van hier tot gunder
van Roodeschool tot Opende
van Barnflair tot aan het Wad.

(2017)

ZOVEEL MEER

I.M. Marco L. (1967-1990)

Nog horen we je stem, nog zien we je blik
opgeslagen in geheugens en archieven
die nog lang nadat ook wij verdwenen zijn
je naam en je sterven steeds doen herleven

maar er was meer, zoveel meer dan die
horrorfilm die altijd begint te draaien
vanaf moment X op die dag in dat jaar
en stopt als de wolf begint te huilen

laten we de duivel en z'n wijven verzwijgen
laat hen zich niet laven aan onze rouw
wij horen je stem, wij zien je lachen
drinken en dansen; wij proosten

op jou, op ons, op die mooie dagen
die onveranderd vastgelegd blijven
in onze hoofden en in archieven
ook lang nadat we allen verdwenen zijn.

(2017)

I.M. EDDY KOEKKOEK

Van lange speeches hield Eddy niet, dus zal ik het kort houden: in de jaren 1996-2000 is Eddy van beslissende invloed geweest op mijn leven. Hij bood me in Muziekcafé Koekkoek, Peperstraat 4 te Groningen, de kans om een spraakmakend poëziepodium op te zetten. Nachtspraak heette het. Bijna elke woensdagnacht traden er dichters uit binnen- en buitenland op – een van hen was de gisteren overleden Menno Wigman. Bekende namen, onbekend talent: in Koekkoek waren ze te zien en ze kregen nog betaald ook. Over wat er op dichtvlak in Koekkoek gebeurde, berichtten onder meer het *Algemeen Dagblad*, *De Volkskrant* en zelfs *The Guardian* – en dat had weer een positieve uitstraling op al die tientallen poëten, mezelf inclusief. Het is geen toeval dat m'n debuutbundel in 1998 verscheen – het boek werd dan ook gepresenteerd in Koekkoek.

Maar het dichtpodium in Koekkoek was natuurlijk bijzaak: het was in eerste instantie een muziekcafé, waar honderden muzikanten hebben opgetreden en zich thuis voelden. Dankzij Eddy, en ook dankzij z'n mede-eigenaar Rutger Bartelds – ons helaas al zeven jaar geleden ontvallen.

Voor Eddy en Rutger

*In memoriam Eddy Koekkoek (1950-2018)
en Rutger Bartelds (1970-2011)*

Ideeënman, zwetende man, kale mannen
Muziekman, skaman, droge worstenmannen
Plezierman, speedman, cola-beerenburgmannen
Juichman, grijnsman, fel vlammeende prachtmannen.

(2018)

FUCK I.S.

Omwille van vage profeten die
een millennium of wat geleden
elkaars wanen bestreden slachten
idioten anno 2015 mensen af

van Bagdad tot Parijs, van Mosul
tot aan de stranden van de
Middellandse Zee golft bloed
omwille van geboekstaafde haat

verga, oude vormen en gedachten
eet stront en stik in de heilige boeken
jullie laffe strijders van ongoden
hel noch hemel is jullie lot.

(2015)

DAGEN VAN BEDROG

we leven in dagen van bedrog
wie het hardst kwaakt
oogst het grofst

we leven in dagen van bedrog
wie het luidst liegt
lacht het laatst

we leven in dagen van bedrog
oostenwindvlaag
Poetinstront

we leven in dagen van bedrog
westenwindvlaag
Trumpenmeur

we leven in dagen van bedrog
wie het hardst kwaakt
oogst het grofst.

(2017)

NOVGOROD

Op een dag halverwege twee
ongekende doelen bereikten wij
Novgorod, nieuwstad

Moskou lag nog plat en wat
later Sint-Petersburg werd
was nog poel van mug en rot

het land, zo groen, zo groots, haven
voor vogels vluchten vol, ze vulden
de luchten boven de trage heuvels

we lagen en laafden ons 's nachts
aan wolken die rond de maan slopen
nergens waren we ooit zo aaneen.

(2013)

MET BAUDET UIT BADDEREN

een nieuwsvers in potjeslatijn

"Sic transit cloaca mundi"
kraste de uil van Minerva
tegen de gevallen Leider

die onder zijn vleugel
in een bad vol benzine
al harp spelende kweelde:

"oh struisvogel oh feniks
oh lucifer oh walh'Allah
luctor ego et submergo!"

(2020)

VIER JAAR CASHEN

Dat ik, arme sloeber, daar nooit aan heb gedacht:
me bij een partij met groeipotentieel voegen
met tong en ellebogen me opwerken
en me laten verkiezen door dit onnozel volk

effe alles slikken wat de kapitein ejaculeert
meehossen met zijn eenmansdansjes
kaviaar snuiven, champagne gorgelen
en lekker elkander in de bek kuchen

om dan, op het moment suprème
af te scheiden, in de spotlights
op gewetensnood hameren
en vier jaar cashen, tel uit je winst.

(2021)

MIJN SLAVERNIJVERLEDEN

Vroeger, toen ik nog Slaven hield
in m'n mensentuin, achterom
dromden 's weekends de toeristen
vol verwachting voor het huis

ik leidde hen langs kudde
ontkooide Oost-Europeanen
die ik, puur voor vermaak
coca cola en bananen gaf

ja, vroeger was alles beter
toen het houden van Slaven
bestond uit solidariteit en liefde
voor al wat verkeert op deze planeet.

(2020)

POËZIE VERTALEN IS EEN VAK-IDIOTEN!

Wee de dag dat wokies willen bepalen
wie wat hoe en wat vertalen mag
alsof een gedicht een huidskleur heeft
alsof vrijheid in een dwangbuis woont

wee de dag dat uitgevers zwichten
voor politiek-correcte drammerij
geldzucht in paniek ontspoord
en stuurlui aan wal meningen lozen

wee de dag dat men vakmanschap
– *vakmens*schap, zo men wil –
uit het raam gooit of verzwijgt, want
poëzie vertalen is een vak – idioten!

(2021)

WAT ZOU HET HEERLIJK ZIJN...

(gedicht uit de lockdowntijd, december 2021)

Wat zou het helpen als de bosmongolen
die met hun haatdoordrenkte tengels
de ganse dag kille bedreigingen tikken
zouden vastvriezen aan hun toetsenborden

wat zou het schelen als *aliens* de fanatici
– die op pleinen luidkeels kolder verkondigen
over dodelijke vacci- en andere nazi's -
zouden ontvoeren naar ergens voorbij Mars

wat zou het heerlijk zijn als Rutte c.s.
in zouden zien dat zij het probleem zijn
dat problemen moeten worden opgelost
en met dit inzicht simpelweg verdampen

wat zou het fijn zijn als we weer vrij zijn
om van vijf tot vijf, bij het zwijgen van de zon
te kunnen kwinkeleren in cafés en clubs
waar barkeepers ons mogen hoeden en voeden.

(2021)

HAAGSE ZELFREFLECTIE

zeer vrij naar Neeltje Maria Min

We liegen niet als we zeggen dat we gelogen hebben
maar misschien waren we toen wel in Niger
al hebben we daar geen actieve herinneringen aan
en wie had het over “sensibiliseren”?

wij niet, we weten niet eens wat dat is, dus ja
zij, hij en ik vinden ons nog geloofwaardig
maar mogelijk lijden we aan acute amnesie
anders zouden we hier niet staan

onze moeders zijn onze namen vergeten
en onze vaders heten Haas
dat hebben we ons achteraf verkeerd herinnerd
en *dat* betreuren we zeer.

(2021)

OVER UFO'S EN UAP'S

*In afwachting van de verschijning
van het Amerikaanse overheidsrapport
over ongeïdentificeerde luchtverschijnselen*

Staan we op de drempel van een nieuwe tijd
of gaat het om de zoveelste hoax
in de nooit opdrogende nepnieuwsstroom?

wat als een nerd na het zien van ET
inderdaad naar een ver huis heeft gebeld
en nu aliens naarstig zoeken naar een fictief figuur?

of zijn het simpelweg pesterige buitenaardsen
uit een verveelde rijke jongheren-stelsel
die hier pochen met hun nieuwste speeltjes?

hoe het ook zij en wat ze ook zijn
als mens zijn we onze ergste vijanden
te vrezen hebben we niets dan onszelf.

(2021)

KERSTMIS 1984/2021

Kerstmis, kerstmis
alle winkels zijn gesloten
niets is meer open
alles is dicht
en het is ook al donker
ach, was het maar licht!
kerstmis, kerstmis.

(1984)

EXIT 2021

Langzaam opkrabbelen na twee weken corona
in een jaar dat van idiotie aan elkaar hing
van massahysterie over dwaas racegedoe
in duin- en andere zandlandschappen

tot gekmakend gepalaver over “functie elders”
wat uiteindelijk precies was wat geschiedde
in een parlement waarbij een kudde kippen
qua gekakel nog danig van kan leren

en beter zwijgen over het koninklijk gespuis
en - nog ergerlijker – het gedweep ermee
terwijl niemand opbouwend voorstelt
het wild aan te zetten tot zelfverdediging

maar ach, wat is dit alles toch klein bier
honderd jaar geleden ontstond het nazisme
in de naweeën van de Spaanse griep -
het coronakind moeten we nog leren kennen.

(2021)

WAT TE DOEN IN 2022?

Bumperkleven, politici bedreigen
séances op begraafplaatsen houden
bizarre complottheorieën bedenken
kaarsen branden voor Trumps bidet

landen binnenvallen en ontwrichten
en dan schielijk weer verlaten
als het kan nog dit jaar, anders later
als ze maar naar de gallemiezen gaan

Rutte IV laten vallen, Rutte herkiezen
verzuchten dat Rutte V nog erger wordt
en vol verwondering toezien hoe
Rita Verdonk weer het podium betreedt

zij, die met haar klamme asemstoten
complete hofvijvers deed bevroren
maar ondanks al haar magische trucjes
als partijleider een vergeetput bleek

enfin, dat was allemaal lang geleden
- terug naar de toekomst, in 2022
blijven we vooral hetzelfde doen
maar, als het even kan, net een graadje erger.

(2022)

HOMOGENEZINGZANG EN EUNICE

*Who the fuck was Eunice?
A friggin' storm, you moron!*

In de aanzwellende homogenezingzang
die vanuit Satanshorst en Spakenhel
met orkaangebrul over de velden raast
terwijl dominees in knaapjes knijpen

en in klederdracht gedrapeerde wijfkes
likkebaardend elkaars kuiten beroeren
vliegen bomen en treinen door de lucht
slaan vloedgolven dijken aan gort

waarbij Eunice bonkt op de luiken
en meebrult in het helse koor
dat het in de bedezalen doet raspen
van: "homo gene! homo gene!"

want god is allah is groot
meedogenloos, bloeddorstig
wrokzuchtig en vooral
een windbuil, gelijk Eunice.

2022

DE ZEVEN VINKJES

Eén: Tsjetsjeense oorlog nummer twee, Poetins entree dertig- tot tweehonderdenveertigduizend doden

twee: vakantie vieren terwijl je zeelieden stikken in de Kursk, op de bodem van de Barentszee

drie: kritische journalisten vermoorden, soms op verfijnde wijze, dan weer heel barbaars

vier: elke vorm van oppositie vermorzelen net als vroeger in kampen of heel modern

vijf: dagelijks wat meters Georgië inpikken net zo lang tot er niets meer van resteert

zes: de Assads helpen Syrië op te bouwen met constructieve bombardementen, reuze fijn

zeven: Oekraïne verkrachten, omdat het kan en er daarna nog zoveel meer te graaien valt.

(2022)

GEITE GODS (POETINS OCHTENDGEBED)

Ik ben de vinger Gods
priet van gerechtigheid
om in het oog des vijands
meedogenloos te wroeten

ik ben de stemme Gods
verkondiger van waarheid
engelzacht mijn zang
op gekerm van verminkten

ik ben de wille Gods
wie tegen ons is
verdient te sterven
hun dood ons genot

Ik ben de heerser Gods
uitverkoren te stralen
in radioactieve lagen
over puin en massagraven

Ik ben de geite Gods
de bikkelharde knots
geschapen om eenieder
genadeloos te naaien.

(2022)

BELASTINGAANGIFTE IN POLDERLAND

Terwijl in Den Haag de ijdelste der ijdeltuiten
duikt voor vragen over mondkapjes en zo
knijpt een Kamerlid in billen en lonkt
naar mals vlees na nachtelijke debat

gedwee zitten we dus op en doen aangifte
van belastingen en verder gewee en -ach
de valse engel is veilig weggeborgen
ons dappere leger staat paraat

het luchtruim is al schoongeveegd

ook al regent het raketten op Kyiv en Charkiv
en smoort de kille moordenaarshand Marioepol

achter de IJssel houden we stand

vogels kwinkeleren in Hollands tuinen
op de weides buitelen hazen over elkaar
de Ikea presenteert zitbanken in de aanbieding
bij de Aldi aubergines met korting, 49%.

(2022)

STEM!

Als het stortregent in maart – stem!
als honden op je stoep schijten – stem!
als de dijken het niet houden – stem!

als wethouders horken zijn – stem!
als knuppels je de weg versperren – stem!
als de buurman je land inpikt – stem!

als de pizzakelders overvol zijn – stem!
als je wil gaan spoken op kerkhoven – stem!
als je denkt dat alles een complot is – stem!

als je voor of tegen witte anjers bent – stem!
als je Willem Alexander een hunk vindt – stem!
als je schimmel tussen je benen hebt – stem!

als je op vrijheid en vrede hoopt – stem!
als je voor zelfbeschikking bent – stem!
als het bommen regent op Kyiv – STEM!

(2022)

OPA WORDT OUD

Ik weet nog goed, hoe bijna negentig jaar geleden
de Internationale Brigades samenstroonden
om te strijden voor vrijheid en democratie
velen bleven op Spanjes bloedige bodem

ik weet nog goed, hoe tachtig jaar terug
Joden in Warschau met de moed der wanhoop
de wapens opnamen en vochten tegen
hun onvermijdelijke ondergang

de onderdrukking was genadeloos
de verwoesting tomeloos, de doden talloos
toch bleef het vuur van verzet vlammen
en herdenken wij de dapperen, niet de daders

“houdt stand, dapper Madrid”, was het devies
toen in Spanje, gelijk het nu “volhouden” is
voor Oekraïne, voor vrijheid, voor Europa
en tegen het duivels dictatorengebroed.

(2022)

HOE DE MOSKVA NAAR DE KLOTEN GING

Nog dobbert het brandend karkas
in stormwind en slagregens
slagzij makend op de golven

zo vergaat Ruslands glorie
in de golven van de Zwarte Zee
meedogenloos is Poseidons wraak

“Russisch oorlogsschip, ga naar de kloten”
antwoordde hij al vanaf Slangeneiland
op de dreigementen van de kapitein

en nu, zeven maal zeven dagen later
trof zijn vriend Neptunus dubbel doel
grootadmiraal Poetin lacht niet meer.

(2022)

AAN DE HELDEN VAN MARIOEPOL

Vae victis – wee de overwonnenen
die tweeëntachtig dagen ondergronds
de moordenaarshand weerstonden
en vochten, vochten, vochten

tegen aanvalsgolf op aanvalsgolf
terwijl de aarde beefde van bom-
en granaatinslagen, genadeloos
het streven van de kille heerser

hoe groot is diens bloedoogst?
wat was de deal met Magere Hein?
hoevelen, vrienden en vijanden
zijn in Azovstal gebleven?

wee de overlevende helden
overgeleverd aan Poetins grillen
nu worden ze in bussen afgevoerd
als eens de mannen van Screbrenica.

(2022)

BLOEDZOMER IN DE DONBAS

Rits de lijkenzakken maar open
de nieuwe batch kanonnenvoer
staat klaar voor ruïnestad 56

contractsoldaten uit Siberië
ingetreind van achter de Oeral
en uit god weet waar

om te sterven in schervenregens
te verbranden in antieke tanks
of door kogels uiteen gereten

en ook al schijnt de zon in Moskou
in de bloedzomer in de Donbas
zullen de klokken van de hel klinken:

“ting-a ling-a ling
voor jou maar niet voor mij
ting-a ling-a ling

uit duiveltjes' kelen klinkt:
ting-a ling-a ling
een nieuwe vracht voor ons.”

(zeer vrij naar “The Bells of Hell Go Ting-A Ling-A Ling” – Brits soldatenlied uit 1914-1918)

(2022)

WHAT HAVE WE GOT?

Daar een kapot gebombardeerd land
en een despotisch regime dat hier
een kwast heeft ingehuurd die
gelijk een maffe mataglapper

het op een pijpen heeft gezet
om onnozelaars de afgrond in
naar de krochten van de hel
en dieper nog te leiden

en daarbij, op de melodie van
raketinslagen en doodsgekerm
lokale verkiezingen misbruikt
om zijn flutschriftjes te slijten

wee de lieden die hem volgen
en wee hemzelf nog het allermeest
geen toekomst vol zonnestrallen
slechts verachting, wereldwijd.

(2022)

POPERINGE – IEPER – BAKHMUT

Te midden van de vleesmolens
in de maalstroom die oorlog heet
was hier het rustpunt, op drie uur
lopen van Ieper oftewel de hel

nu ben je iets langer onderweg
op achtentwintig uur rijden
ligt Bakhmut, waar kanonnenvoer
net als toen destructie wacht

uiteengereten lichamen, levenslang
verminkten, steden vol weduwen
wezen huilend om hun vaders
deze planeet is blijvend ziek.

(maart 2023)

DE BRUG

In memoriam Lucy Ensink, 1924-2023

Daar lig je nu, bijna honderd jaar
na je ontstaan uit 19de eeuwers
jij die ons, we waren zeven in getal
in de 20ste eeuw het leven schonk

brug ben je naar het nageslacht, dat
– voorbestemd om ons te overleven -
eens, als de dijken niet breken
de 22ste eeuw zal betreden

op deze doldwaze planeet
zijn we allen dwaalgasten
die onze voorouders volgen
naar god weet waar.

(januari 2023)

ONZE LIJKEN WORDEN OUD

'Onze lijken worden oud'
eens zei iemand me dit
vergeten wie of waar
en in welke taal dit klonk

onze lijken worden oud
voorwaar, en ouder
dag op dag de lijken
van de vergane vrienden

onze lijken, dat zijn wij
de doden, de stervenden
en wij, allen passanten.

(2023)

WIN FRISA SWERDA SPREKA

Wat mina alsa pricka, alsa papus jella
to horsa mitta boeck en bila
doarpa uses kringa yn
enda ferrinneware alle hilich onsa

de angost!

Wat mina setta pricka snotta-Angel
predikia fen ljeafde en divelska
fen offria fen flask, fen blod
fen grima dâd on krusa holta

de wanspreke!

Wat mina sette skomma becka swakholla
met twamala twintiga en tolva
harren skora siunganda dâdsisars
driga usa machtich iik ta kapje

kapje?

Wat mina setta forflökta falska flumia
hinas twamale twintiga en tolva
usa famke folka bieda alsa butia
Ja, da spreka Frisa swerda.

Saxnot Fosite (ca. 708- ca. 763)

TOEN FRIESE ZWAARDEN SPRAKEN

Dat dan zo'n lul, zo'n brulpaap
te paard met boek en bijl
onze dorpen binnendringt
en al wat heilig is vernielen wil

de ontzetting!

dat dan die lul, die snot-Angel
prevelt van liefde en duivels
van offers van vlees, van bloed
van gruweldood aan houten kruis

de waan!

dat dan die schuimbekkende gek
met tweemaal twintig en twaalf
zich schor zingende dwepers
dreigt onze machtige eik te kappen

kappen?

dat dan die fielt, die valse fluim
zijn tweemaal twintig en twaalf
ons vrouwvolk als buit aanbiedt
ja, toen spraken Friese zwaarden.

Saxnot Fosite (ca. 708- ca. 763)
Vertaling 2017

THE OWL

Downhill I came, hungry, and yet not starved;
Cold, yet had heat within me that was proof
Against the North wind; tired, yet so that rest
Had seemed the sweetest thing under a roof.

Then at the inn I had food, fire, and rest,
Knowing how hungry, cold, and tired was I.
All of the night was quite barred out except
An owl's cry, a most melancholy cry

Shaken out long and clear upon the hill,
No merry note, nor cause of merriment,
But one telling me plain what I escaped
And others could not, that night, as in I went.

And salted was my food, and my repose,
Salted and sobered, too, by the bird's voice
Speaking for all who lay under the stars,
Soldiers and poor, unable to rejoice.

Edward Thomas , 1878-1917

DE UIL

Uit de heuvels kwam ik, hongerig maar niet verhongerd;
Koud, maar met in me de gloed die bestand was
Tegen de noorderwind; vermoeid, waardoor rust
Onder een dak het zoetste verlangen leek.

Toen, in de herberg, nam ik voedsel, vuur en rust,
Besefend hoe hongerig, koud en uitgeput ik was.
Alles uit de nacht was buitengesloten, behalve
Een uilenkreet, een meest melancholieke kreet

Langgerekt en goed hoorbaar vanuit de heuvels
Geen aangename klank, of reden tot vrolijkheid
Ze vertelde me duidelijk waaruit ik was ontsnapt
En anderen niet, die nacht, toen ik ging slapen.

Zalig was m'n voedsel en mijn rust,
Zalig en ontnuchterd ook, door de roep van de vogel
Die sprak voor al die onder de sterren lagen,
Soldaten en stakkers, tot vreugde niet in staat.

Edward Thomas , 1878-1917
vertaling 2018

(-)

Als die Nazis die Kommunisten holten, habe ich geschwiegen;
ich war ja kein Kommunist.

Als sie die Sozialdemokraten einsperrten, habe ich
geschwiegen;
ich war ja kein Sozialdemokrat.

Als sie die Gewerkschafter holten, habe ich geschwiegen,
ich war ja kein Gewerkschafter.

Als sie mich holten, gab es keinen mehr, der protestieren
konnte.

Martin Niemöller (1892-1984)

(-)

Toen de nazi's de communisten afvoerden
heb ik gezwegen
ik was immers geen communist.

Toen ze de sociaal-democraten opsloten
heb ik gezwegen
ik was immers geen sociaal-democraat.

Toen ze de vakbondsleden afvoerden
heb ik gezwegen
ik was immers geen vakbondslid.

Toen ze mij afvoerden
was er niemand meer
die protesteren kon.

Martin Niemöller (1892-1984)
Vertaling 2014.

VERANTWOORDING

Hoewel de ondertitel *Gedichten 2013-2023* anders doet vermoeden, bevat *Geite Gods* enkele gedichten die van vóór 2013 stammen, maar die of niet eerder gepubliceerd zijn of, eentje (Kerstmis 1984), alleen in een bundel met zeer kleine oplage. Voor de ondertitel is desalniettemin gekozen, omdat de voorgaande bundel, *Zeewaarts*, in 2013 uitkwam en vooral gedichten uit 2012 en eerder bevat.

Hoedo de titel, *Geite Gods*? Het woord 'geit' wordt in Rusland gebruikt als eufemisme voor de meest verschrikkelijke scheldwoorden en beledigingen. Vandaar.

'Slava Ukraini! Heroiam slava!' (2022) is een van de nieuwsgedichten die ik in 2020-2022 vrijwel wekelijks voor de de nieuws- en opiniesite *The Post Online*, www.tpo.nl, schreef, en die naar mijn bescheiden mening de waan van de week ontstijgt.

'Absint-Alsem' is in 2013 geschreven op verzoek van Michaël Vandenberg / Antwerpen Boekenstad voor plaatsing in de Tuin der Poëten, Plantentuin (Den Botaniek), Leopoldstraat 24, 2000 Antwerpen.

'Doewat, Hengelo 1983' is in 2021 ontstaan op verzoek van Gert Vlok Nel, voor het Wintertuin-project *Notulen van het onzichtbare*. De bijbehorende foto is gemaakt door J.P. Kuil. De op de container staande knaap-met-pet in het midden van de foto is de toen 17-jarige schrijver dezes.

<https://www.notulenvanhetonzichtbare.nl/notulen/curator-vh-onzichtbare-bart-fm-droog/>

Foto in hoge resolutie:

<https://web.archive.org/web/20230618101601/https://www.notulenvanhetonzichtbare.nl/wp-content/uploads/2021/07/doewat-1983.jpg>

'Grim Reaper's lullaby' is geschreven op een compositie van Floris Vermeulen.

'Daar sta ik dan' is gemaakt voor het boek *Ik voel me verf (2014)*, dat vijftig door Joost Bataille gemaakte portretfoto's van Nederlandse en Vlaamse stadsdichters en hun gedichten bevat.

'Grafdelver' is geboren in januari 2012, na het aanmaken van de tabel waarin de nog te sterven dichters in worden ondergebracht, op het nieuwe jaaroverzicht 2012 van de Nederlandse Poëzie Encyclopedie.

'Anyway en toen' is gemaakt voor de *Gert Vlok Nel Tribute Night*, 19 oktober 2011, in Merleyn, Nijmegen, op verzoek van literatuurfestival De Wintertuin. Het gedicht werd daar ten gehore gebracht met muzikale ondersteuning van Jan Klug. Bij het eerbetoon traden verder de dichters Anneke Claus, Daan Doesborgh, Andy Fierens en Erik Jan Harmens op, en natuurlijk Gert Vlok Nel zelf.

'Villers Bretonneux Military Memorial' is vervaardigd voor het boek *Waarom Why Pourquoi Warum. Stilstaan in woord en beeld bij de "Groote Oorlog"*. Samenstelling Johan Noppen. Fotografie Berten Steenwegen. VZW Poëzie Aarschot, [Aarschot], 2014. Het gedenkteken waar het gedicht over handelt staat in Noord-Frankrijk. Het is het Australische nationale monument ter nagedachtenis aan de Australische soldaten die in 1915-1920 in de Somme-regio stierven en die tot op de dag van vandaag vermist zijn. Bij de onthulling van dit monument in 1938 waren dat 10.982 mannen. In de afgelopen 75 jaar zijn de stoffelijke restanten van 217 van hen gevonden en geïdentificeerd. Van de 331.000 Australiërs die in de Eerste Wereldoorlog naar de fronten vertrokken lieten 61.720 het leven.

'Obscene steen', 'Joe Strudwick', 'Een misverstand' en 'Lauwerenoogst' zijn geschreven voor het project IJZER 2018. Daarbij fietsten de poëten Benno Barnard, Lotte Dodion, Els Moors, Andy Fierens, Maud Vanhauwaert, Michaël Vandebril, Laurence Vielle, Max Temmerman, Tristan Marquardt en de schrijver van dit boek vier dagen langs Eerste Wereldoorloggrafvelden en -musea, om op de locaties zowel nieuwe gedichten als werk van hun collega's uit 1914-1918 voor te dragen.'

'Rood-wit-blauw' is geboren uit woede over het ondersteboven hangen van de Nederlandse vlag, door complotdenkers en rechts-extremistische boeren, in 2021-2023. De oudste broer van mijn vader, Nic Droog (1920-1945) belandde in 1943 in concentratiekamp Sachsenhausen, mede omdat hij protesteerde tegen het hissen van een andere verkeerde Nederlandse vlag, die van de

NSB. Hij kwam niet weerom. Eerder gepubliceerd op *The Post Online*, net als 'Één minuut stilte'.

'Geviste' is mijn eerste en enige sonnet, geschreven op een compositie van Menno Knevel.

'Bodemschatting' is gemaakt op verzoek van OOG-radio, in verband met de aardbevingsellende in Groningen.

'De kater die krater heet' is geschreven voor de tv-documentaire *Blow Out* (2015) van Erica Oudgenoeg, over een boortoren die in 1965 nabij Emmen door de aarde werd opgeslokt.

'Waterwerk I' en 'Waterwerk II' zijn vervaardigd voor de poëzieroute 'Rivieren langs de verzen' (2014), een 10 kilometer lange fiets- en wandelroute over de dijken en door de uiterwaarden van Rijn en Waal bij Millingen en Kekerdome (Gelderland). Op vier meter brede schoolborden stonden twintig gedichten van Vlaamse en Nederlandse dichters.

'Beverstreven' en 'Schateren over Zeeland' zijn geschreven voor het Zeeuwse literaire tijdschrift *Ballustrada*.

De dokter in 'De twist der erwtenplukkers' was dr. H.J. Ensink, destijds huisarts te Halsteren en vader van Lucy Ensink, moeder van schrijver dezes. Het [artikel](#) dat dit gedicht inspireerde stond in dagblad *De Grondwet*, Roosendaal, 10-07-1931.

'Angelslo 1966' is in 2016 gemaakt voor het project 'Emmen in Verzen' van de Stichting Gemeentedichter Emmen. Het bijbehorende filmpje is gemaakt door schrijver dezes en Noor Agter:
<https://www.youtube.com/watch?v=y8fl1ZOZ8I0>

'Zoveel meer' is geschreven in opdracht van de samensteller van de bloemlezing *Moordballaden. Op ware moorden gebaseerde gedichten* (2017), en aldaar eerder in afgedrukt.

'I.M. Eddy Koekkoek'. Uitgesproken op 2 februari 2018, tijdens de herdenkingsavond voor Eddy Koekkoek in de Kroeg van Klaas, Oosterweg 26 te Groningen.

'Fuck I.S' geschreven op de dag van de aanslag op de Charlie Hebdo-redactie in Parijs, 7 januari 2015. Gepubliceerd op *The Post Online*.

'Novgorod' is eerder gepubliceerd in de gelijknamige bibliofiele uitgave van Triona Pers, ter gelegenheid van Koppermaandag 2014.

'Met Baudet uit badderen', 'Vier jaar cashen', 'Mijn slavernijverleden', 'Poëzie vertalen is een vak', 'Wat zou het heerlijk zijn...', 'Haagse zelfreflectie', 'Over UFO's en UAP's', 'Exit 2021', 'Wat te doen in 2022?', 'Homogenezingzang', 'De zeven vinkjes', 'Geite gods', 'Belastingaangifte in polderland', 'Stem!', 'Opa wordt oud', 'Hoe de Moskva naar de kloten ging', 'Aan de helden van Marioepol', 'Bloedzomer in de Donbas' en 'What have we got?' verschenen als nieuwsgedichten in 2020-2022 op de nieuws en opiniesite *The Post Online (TPO)*, www.tpo.nl.

'Kerstmis 1984/2021' is geschreven in 1984, oorspronkelijk gepubliceerd onder de titel "Kerstmis 1984", in de bundel *Hotel Hel* (1995), en opnieuw gepubliceerd als *TPO*-nieuwsgedicht, kerst 2021.

'Bakhmut' is geschreven in opdracht van Kunstenfestival Watou, voor het 'Gedichtenparcours *Zoo groeien wij in slijk*' 2023; een fietsroute met oorlogsgedichten;
<https://www.kunstenfestivalwatou.be/nl/watou-2023/gedichtenparcours/>

VERTALINGEN

'Win Frisa swerda spreka'. De tekst is gemaakt kort na de dood van Bonifacius in het jaar 754 en sedertdien eeuwenlang mondeling overgeleverd in een Friese adellijk geslacht. Eerst in 2017 werd het voor het eerst op schrift gesteld en afgedrukt in de bloemlezing *Moordballaden*. Voor hulp bij de Nederlandse vertaling ben ik veel verschuldigd aan de Friese vrijheidsstrijder en dichter Cornelis van der Wal.

'The Owl' stamt uit de bundel *Poems* (1917) van Edward Thomas. De vertaling werd gemaakt voor het project IJZER 2018.

Het titelloze gedicht van Martin Niemöller is een verhaal apart. In 2014 ontdekte ik dat in de in 1988 door Petra Catz gemaakte vertaling de sociaal-democraten vervangen zijn door Joden en katholieken. Die vertaling is in omloop gebracht door Amnesty International, maar doet geen recht aan het origineel. Vandaar deze nieuwe, historisch passender vertaling van een tekst die dateert van vóór Kristallnacht. Deze nieuwe vertaling werd gepubliceerd in het literaire tijdschrift *Extaze*.

DANKWOORD

Mijn dank gaat uit naar allen die me de afgelopen jaren gestimuleerd hebben om poëmen te blijven bakken. Allereerst mijn partner Noor Agter; Bert Brussen en Bas Paternotte van *The Post Online*; Michaël Vandenbril van Antwerpen Boekenstad/Kunstenfestival Watou; Dick Ronner van Triona Pers, Wim van Til van Poëziecentrum Nederland; en last but not least Tsead Bruinja, Jurgen Eissink, Andy Fierens, Edwin Groot, Ton van 't Hof, Jos – Dorpsoudste – de Jong, Gert Vlok Nel, Jan Oosterdijk, Erica Oudgenoeg, Peter Tol, Gaston Vrolings en Cornelis van der Wal.

LEES OOK:

DEZE DAGEN

Deze dagen (1998). 2de druk 2013.
www.bartfmdroog.com/books/droog_deze_dagen.pdf

BENZINE

Benzine (2000). 2de druk 2013.
www.bartfmdroog.com/books/droog_benzine.pdf

RADIOACTIEF

Radioactief (2004). 2de druk 2013.
www.bartfmdroog.com/books/droog_radioactief.pdf

VELDHEER

Veldheer (2009). 2de druk 2013.
www.bartfmdroog.com/books/droog_veldheer.pdf

EENZAME UITVAART

Eenzame uitvaart (2013).
www.bartfmdroog.com/books/droog_eenzame_uitvaart.pdf

ZEEWAARTS!

Zeewaart! (2013).
www.bartfmdroog.com/books/droog_zeewaarts.pdf

MOORDBALLADEN

Moordballaden. Op ware moorden gebaseerde gedichten (2017).
<http://www.nederlandsepoezie.org/jl/2017/moordballaden.pdf>